

[Arbejdsministeren.]

uddannelse af ikke-faglærte er nu så omfattende og differentieret, at den også kan imødekomme de behov, der hidtil har været dækket af ungdomsloven, og ungdomsudvalget har derfor foreslået, at ungdomsloven søges ophævet, og at de arbejdstekniske ungdomsskoler får status som de øvrige statslige specialarbejderskoler. Udvalget har dog ment, at den erhvervsforberedende uddannelse af unge med beskæftigelsesmæssige vanskeligheder bør fortsættes indtil videre som en forsøgmæssig ordning, og at der bør tilvejebringes lovhjælp til ordningens fortsættelse. Regeringen kan tilslutte sig udvalgets indstilling, og det foreslås derfor, at bestemmelser om den erhvervsforberedende uddannelse af unge optages som et kapitel III i uddannelsesloven for ikke-faglærte.

Det økonomiske råd har peget på ønskeligheden af, at der overflyttes arbejdskraft til eksportsektoren, og regeringen er enig i, at landets økonomiske situation gør det nødvendigt at styrke eksporterhvervene og at fremme overførelsen af arbejdskraft fra hjemmemarkedserhvervene til eksporterhvervene.

Det arbejdsmarkedspolitiske udvalg har peget på, at den ønskede overflytning af arbejdskraft forudsætter et stærkt arbejdsformidlings- og omskolingsapparat, og at der stilles de fornødne økonomiske ressourcer til rådighed for arbejdsmarkedspolitikken.

Regeringen er enig i, at en overførelse af arbejdskraft til eksporterhvervene stiller betydelige krav til arbejdsmarkedspolitikken og ikke mindst forudsætter, at uddannelses- og omskolingsmuligheder er til stede på arbejdsmarkedet i tilstrækkeligt omfang. De arbejdsmarkedetsuddannelser, der hører under arbejdsministeriet, må derfor i den kommende tid forventes at blive stillet over for betydelige opgaver, og jeg har anmodet de udvalg, der deltager i administrationen af de nævnte uddannelsesområder, om nøje at følge udviklingen og at virke for, at uddannelses- og omskolingsstilbud er til stede i tilstrækkeligt omfang til imødegåelse af de uddannelsesbehov, der opstår inden for de brancher, der omfatter eksporterhverv.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale

lovforslaget til velvillig og hurtig behandling i det høje ting.

Arbejdsministeren (*Lauge Dahlgaard*): Herved tillader jeg mig for det høje ting at fremsætte forslag til lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring. (*Mobilitetsfremmende ydelser, beskæftigelse af arbejdsløse m. v.*).

Som det foreløbig sidste led i en række omfattende ændringer i lovgivningen om arbejdsformidling og om arbejdsløshedsforsikring vedtog dette høje ting i marts måned i år et af regeringen fremsat forslag til en ny lov, indeholdende regler om arbejdsformidling, om privat arbejdsanvisning m. v. og om arbejdsløshedsforsikring. Loven trådte i kraft den 1. april d. å.

Når det allerede nu — efter at loven kun har været i kraft i godt et halvt år — er fundet nødvendigt at stille ændringsforslag, er det for det første, fordi reglerne om de mobilitetsfremmende ydelser gør en lovændring påkrævet, hvilket blev tilkendegivet under behandlingen i foråret. Dernæst fordi det i foråret nedsatte folketingsudvalg til behandling af lovforslaget i sin betænkning af 12. marts 1970 udtalte, at udvalget på grund af den stramme tidsplan, hvorunder det havde arbejdet med henblik på en tidlig ikrafttrædelse af loven, havde måttet undlade at foretage en tilbunds gående behandling af sådanne spørgsmål, som uden større ulempe ville kunne tages op til senere drøftelse i forbindelse med en kommende ændring af loven. I denne forbindelse henstillede udvalget, at lovforslag om ændrede regler for de mobilitetsfremmende ydelser fremsættes snarest muligt i folketingsåret 1970-71.

Lovforslaget indeholder derfor bl. a. et forslag til en ændret formulering af lovens §§ 12-19. Med hensyn til indholdet heraf og baggrunden herfor skal jeg tillade mig at henvisne til forslaget og de dertil knyttede bemærkninger.

Jeg skal samtidig henlede tingets opmærksomhed på det for nylig af boligministeren fremsatte forslag til lov om ændring af lov om boligbyggeri. Dette forslag indeholder i § 1, nr. 14 og nr. 18, regler dels om opførelse af boliger til enlige boligsøgende, der på grund af beskæftigelse søger til den

[Arbejdsministeren.]

pågældende kommune, dels om anvisning af lejligheder til tilflyttede arbejdere eller andre, der er boligsøgende som følge af, at de søger eller har opnået beskæftigelse det pågældende sted.

Endelig skal jeg i denne forbindelse oplyse, at det arbejdsmarkedspolitiske udvalg i en udtalelse af 10. november 1970 har givet udtryk for ønsket om en aktivisering af de arbejdsmarkedspolitiske virkemidler, som kommer på tale ved omstillingen af produktion og beskæftigelse fra hjemmemarkedserhverv til eksporterhverv m. v.

Også de mobilitetsfremmende ydelser må i givet fald antages at ville blive berørt af en sådan aktivisering.

Endvidere indeholder lovforslaget et forslag til ændring af lovens § 9 om betingelserne for udnævnelse af arbejdsmarkedsnævnenes formænd og suppleanterne for disse. Også her skal jeg tillade mig at henviser til lovforslagets bemærkninger.

Endvidere skal jeg henviser til den af det førnævnte folketingsudvalg afgivne beretning af 5. oktober 1970.

Herefter skal jeg omtale den del af forslaget — forslag til ny § 97 a og en tilføjelse til § 98 — som vedrører statstilskud til særlige foranstaltninger til beskæftigelse af arbejdsløse.

Det er tanken, at disse bestemmelser skal afløse den særlige lovgivning på dette område, senest loven af 27. december 1958 om iværksættelse af offentlige arbejder m. v. og beskæftigelse af arbejdsløse, som nu har været gældende i en lang årrække.

Den særlige beskæftigelseslovgivning har sit udspring helt tilbage i trediverne, hvor man kæmpede med massiv og udbredt ledighed, som i større eller mindre omfang gjorde sig gældende helt op i slutningen af halvtredserne, indtil den i de senere år i det store og hele er afløst af den fulde beskæftigelse. Den ledighed, som endnu — i hvert fald i vinterhalvåret — gør sig gældende i visse dele af landet, har karakter af restledighed, som set på baggrund af den fulde beskæftigelse i øvrigt får en særlig karakter og må imødegås på særlig måde.

De tilfælde, der tænkes på, er først og fremmest sådanne, hvor ledigheden skyldes alder, svagelighed eller andre personlige grun-

de, uden at det dog drejer sig om tilfælde, der falder ind under revalideringslovens område, og uden at betingelserne for folke- eller invalidepension er opfyldt. Men også andre situationer kan naturligvis komme i betragtning.

Disse situationer og enkelttilfælde lader sig ikke altid løse ved anvisning — efter om- og opskoling, uddannelse etc. eller ved ydelse af mobilitetsydelse — af den arbejdssøgende til et konkret arbejde på det ordinære arbejdsmarked, og der må derfor i det omfang, det er muligt, kunne sættes ind med beskæftigelsesforanstaltninger til imødegæelse af den alvorlige reduktion af den enkeltes livsførelse, som ledigheden medfører.

På grund af den nære tilknytning til anvisningssituationen — placeringen i ordinært arbejde på det åbne arbejdsmarked som det primære mål — og i overensstemmelse med den almindelige tendens til decentralisering af administrative funktioner, har man fundet det rettest i forbindelse med den stedfundne udbygning af den offentlige arbejdsformidling at foreslå den daglige administration af loven henlagt til arbejdsformidlingskontorerne med bistand af vedkommende arbejdsmarkedsnævn.

Erfaringsmæssigt ligger restledigheden i visse geografisk ret nøje afgrænsede områder. Her vil det være af væsentlig betydning, at der etableres en nær kontakt mellem vedkommende arbejdsmarkedsnævn og kommunerne om forberedelse af arbejder, som kan iværksættes på de tider af året, hvor ledigheden i disse områder er særlig tyngende. Bestemmelsen i § 97 a, stk. 2, sigter på disse situationer. I øvrigt er det som påpeget i bemærkningerne til forslaget hensigten at fortsætte og udbygge det samarbejde på det departementale plan, som i en årrække har fundet sted mellem arbejdsministeriet og de ministerier — fortrinsvis landbrugsministeriet, kulturministeriet, ministeriet for offentlige arbejder og i et vist omfang tillige boligministeriet — som erfaringsmæssigt står som iværksættere af større anlægsarbejder eller øver indflydelse på udførelsen af sådanne arbejder.

Dette samarbejde er hidtil i et vist omfang formidlet gennem det i henhold til den gældende beskæftigelseslov nedsatte beskæf-

[Arbejdsministeren.]

tigelsesudvalg, hvori repræsentanter for arbejdsmarkedets organisationer og en række ministerier har sæde.

Med den i § 97 a, stk. 4, foreslåede ordning, hvorefter arbejdsdirektoratet med bistand af landsarbejdsnævnet fører tilsyn med arbejdsformidlingskontorerne administration af loven, vil dette samarbejde kunne formidles gennem landsarbejdsnævnet jævnsides med det løbende samarbejde på det departementale plan. Beskæftigelsesudvalget vil derfor blive ophævet samtidig med ophævelsen af beskæftigelsesloven af 1958.

Forslagets hovedbestemmelse i § 97 a, stk. 1, er affattet således, at bestemmelsens administration inden for de givne bevillingsmæssige rammer vil kunne tilrettelægges under hensyn til, hvad bredere arbejdsmarkedspolitiske overvejelser tilsiger. Omfanget af den indsats, som vil kunne ydes, afhænger — som hidtil — ud over det lokale initiativ i så henseende i det store og hele af, hvilke midler der af bevillingsmyndighederne stilles til rådighed til ydelse af tilskud efter loven.

Sluttelig skal jeg vende tilbage til nogle af de spørgsmål, som det nævnte folketingsudvalg rejste i sin betænkning af 12. marts d. å., idet jeg samtidig tillader mig at henvisse til udvalgets beretning af 5. oktober d. å. og de dertil hørende bilag.

Udvalget udtaler i betænkningen, at det finder det af overordentlig stor betydning, at der gives arbejdsformidlingen meddelelse om afskedigelser på et tidligt tidspunkt, hvorved betydelige fordele vil kunne opnås for den enkelte såvel som for arbejdsmarkedet.

Jeg vil gerne fastslå, at jeg er helt enig i denne betragtning. Jeg har bedt arbejdsdirektoratet om at forelægge spørgsmålet for LAN, og jeg forventer herefter, at nævnet indsamler materiale til brug for det arbejdsmarkedspolitiske udvalg om, hvorledes det går med varslingsproblemet under den nuværende lovgivning, herunder om arbejdsmarkedspolitikkens indsats i denne sag.

Yderligere forventer jeg, at dette materiale også omfatter en undersøgelse af, i hvilket omfang det af arbejdsministeriet allerede i marts 1969 tilkendegivne ønske om varsling af afskedigelse eller udvidelse af personalet i den offentlige sektor er blevet fulgt.

Folketingsudvalget udtalte dernæst, at det formentlig efter kortere tids forløb vil være ønskeligt at foretage visse ændringer med hensyn til adgang for deltidsarbejdende til at blive arbejdsløshedsforsikrede. Jeg vil gerne oplyse, at arbejdsministeriet hidtil har godkendt oprettelse af deltidsafdeling i 14 arbejdsløshedskasser. Af administrative grunde kan en sådan afdeling kun igangsættes pr. 1. april eller 1. oktober, og der er derfor yderst få kasser, der i dag har deltidsafdelinger, men pr. 1. april 1971 vil der antagelig være en del flere end de 14, som hidtil har fået tilladelse til at oprette en deltidsafdeling. De ønskede overvejelser om ændringer af deltidsforsikringen vil først kunne foregå, når forsikringen har virket en vis tid, og der kan derfor ikke ved fremsættelsen af det nu foreliggende lovforslag siges noget om, hvorvidt og i hvilken retning der skal ændres.

Videre fremgik det af betænkningen, at udvalget havde taget til efterretning, at arbejdsministeriet har nedsat et særligt udvalg til vurdering af den kritik, der af en ekspertkomité under ILO er rettet mod bestemmelserne i lovens § 61 om suspension af dagpengeudbetaling under faglige konflikter. Jeg skal nu yderligere oplyse, at udvalget blev nedsat d. 4. marts d. å., og at jeg havde håbet, at udvalgsarbejdet kunne være afsluttet så betids, at der i det nu fremsatte lovforslag kunne være medtaget en ændring af § 61. Det har imidlertid vist sig, at udvalget ikke har kunnet afslutte sit arbejde inden lovforslagets fremsættelse, og en eventuel ændring af § 61 må derfor ske senere.

Udvalget henstillede endvidere, at der ved den kommende ordnings gennemførelse lægges vægt på praktisk samarbejde mellem

[Arbejdsministeren.]

arbejdsformidlingen og kommunerne. Jeg skal herom oplyse, at man i arbejdsministeriet har fundet, at tilsvarende problemer som for kommunerne også gør sig gældende for amtskommunerne, og at ministeriet derfor har optaget forhandling både med Kommunernes Landsforening og Amtsrådsforeningen. Endvidere er socialministeriet, socialstyrelsen og arbejdsdirektoratet inddraget i disse forhandlinger. Der forestår nu en nærmere drøftelse med repræsentanter for bl. a. den kommunale og amtskommunale socialadministration.

Om det i udvalgsbetænkningen nævnte problem om de såkaldte julelukninger skal jeg oplyse, at arbejdsministeriet har drøftet de herunder hørende spørgsmål med LO, Dansk Arbejdsgiverforening og Sammenslutningen af Landbrugets Arbejdsgiverforeninger. Som resultat af disse drøftelser har organisationerne givet tilsagn om — ved vejledende omtale i fagpressen — at ville medvirke til at imødegå en udvikling, der strider mod lovgivningens forudsætninger. Med samme sigte vil arbejdsdirektøren efter orientering af landsarbejdsnævnet rette henvendelse til de anerkendte arbejdsløshedskasser og arbejdsformidlingskontorerne, og endelig har arbejdsministeriet rettet tilsvarende henvendelse til samtlige øvrige ministerier, amtmænd, amtsråd og kommunalbestyrelser, for så vidt angår julelukninger inden for den offentlige sektor. Herefter har jeg anmodet arbejdsdirektoratet om i begyndelsen af 1971 at ville optage sagen til fornyet vurdering og overvejelse i landsarbejdsnævnet på grundlag af erfaringerne fra jule- og nytårstiden 1970-71.

Udvalget fandt endvidere, at yderligere overvejelse var påkrævet af problemet om nyuddannedes ret til dagpenge, hvorom der ved et ændringsforslag blev indsat en til 31. marts 1971 løbende overgangsbestemmelse som § 111 i loven. Problemet har herefter været drøftet i arbejdsdirektoratet og landsarbejdsnævnet. Det har imidlertid endnu ikke været muligt at afslutte overvejelserne, og der foreslås derfor nu en forlængelse af fristen i § 111 med yderligere et år.

Udvalget udtalte endvidere i sin betænkning, at den administrativt fastsatte regel om, at ejere af jordbrugsejendomme med en grundværdi på 14.000 kr. og derover er ude-

lukket fra at lade sig arbejdsløshedsforsikre, må anses for at medføre mindre heldige resultater, og at denne form for begrænsning bør afskaffes. Dette spørgsmål har sammen med spørgsmålet om selvstændiges adgang til arbejdsløshedsforsikringen været overvejet i arbejdsdirektoratet og landsarbejdsnævnet. Overvejelserne er mundet ud i, at der fra arbejdsdirektoratet den 19. november 1970 er udsendt et cirkulære, ifølge hvilket der fra 1. februar 1971 specielt for jordbrugeres vedkommende på den ene side sker en lempelse i forhold til de hidtil gældende regler, idet der åbnes adgang til nydende medlemskab af arbejdsløshedskasse uanset landejendommens grundværdi og på den anden side en skærpelse af betingelserne for at bevare nydende medlemskab, idet der stilles krav om arbejde som lønmodtager i mindst 130 dage inden for de sidste 12 måneder forud for hver udbetaling af dagpenge. Denne særlige arbejdsbetingelse gælder dog ikke for jordbrugere, hvis landejendoms grundværdi andrager mindre end 10.000 kr. ifølge 14. alm. vurdering, og andre selvstændige næringsdrivende, hvis gennemsnitlige nettoindtægt ved den selvstændige virksomhed er mindre end 20 kr. pr. dag.

Om vikarbureauerne har folketingsudvalget dels i betænkningen, dels i beretningen givet udtryk for betænkelighed ved den seneste udvikling, hvorefter vikarbureauerne har udstrakt virksomheden til dele af industrien. Som det vil være tinget bekendt, jfr. udvalgets beretning, har jeg over for udvalget erklæret at ville foranledige forhandlinger optaget vedrørende en, eventuelt midlertidig, regulering af vikarbureauvirksomheden uden for handels- og kontorområdet. Samtidig har jeg udtalt, at arbejdsministeriet vil foretage en nærmere afprøvning af, dels hvorvidt der kan siges at foreligge behov for vikarbureauvirksomhed på de forskellige erhvervsområder, bortset fra handels- og kontorområdet, dels hvorvidt der til et eventuelt forbud mod vikarbureauvirksomhed inden for bestemte erhvervsområder — såsom industrien eller dele af industrien — kræves ændring af de nugældende lovbestemmelser. Samtidig bebudede jeg en orientering om resultatet af disse overvejelser i forbindelse med fremsættelse af ændringsforslag til loven nu i efteråret.

Jeg skal i denne anledning oplyse, at re-

Arbejdsministeren.]

tatet af arbejdsministeriets overvejelser at loven i sin nuværende skikkelse ikke giver mulighed for administrativt forbud af vikarbureauvirksomhed.

Med hensyn til de to øvrige spørgsmål vil jeg oplyse, at de nævnte forhandlinger om den nævnte afprøvning af behovet endnu ikke er afsluttet. Jeg har imidlertid grund til at antage, at omfanget af vikarbureauvirksomheden uden for handels- og kontorområdet, der i øvrigt er minimalt, ikke vil blive udvidet, så længe der ikke er endelig afklaring om fremtidige bestemmelser.

Med disse bemærkninger anbefaler jeg forslaget til hurtig og velvillig behandling i det høje ting.

Arbejdsministeren for offentlige arbejder (*Guldtoft*): Herved tillader jeg mig for det første at fremsætte forslag til lov om ændring af hovedlandeveisstrækninger.

Forslaget er i år karakteriseret af, at det teknisk talt udelukkende drejer sig om ændringer af anlægslove, og årsagen hertil er, at som følge af anlægsstopet i den forrige sommer er udskudt anlægsarbejder på motorveje og hovedlandeveje i et sådant omfang, at der ikke er plads til på nærværende hovedlandeveislov at optage nye strækninger, som der ikke i forvejen er anlægslov for. Det kan oplyses, at anlægsstopet for motorvejsanlæggene har betydet, at der i størrelsesordenen for som beregnet i 1970-71 skulle være udført arbejder for ca. 380 mill. kr. kun forventes udført arbejder for ca. 250 mill. kr., altså en meget betydelig procentvis besparelse af aktiviteten på dette område.

Forslaget omfatter først en bemyndigelse til at anlægge af en forlængelse af hovedlandevej A 10, Kolding-Tønder, på strækningen fra den nuværende hovedlandevej ved Tankevej sydøst for Hjarup til hovedlandevej A 10, Kolding, syd for Kolding.

Dernæst omfatter forslaget en bemyndigelse til projektering af et motorvejsnet på Sjælland og i området mellem Sjælland og Jylland med tilslutning til det tidligere faste motorvejsnet i Københavnsområdets vestlige og vestlige del.

Endvidere omfatter forslaget en bemyndigelse til iværksættelse af forundersøgelser og forberedende projektering af en ydre motorvejsringlinje i København samt en indføring

af Frederikssundmotorvejen fra motorvejen vest om København til den nævnte ringforbindelse.

Endelig omfatter forslaget en bestemmelse om ophævelse af den tidligere givne projekteringsbemyndigelse vedrørende den såkaldte Engstrand Allé-linje, for så vidt angår den yderste strækning af denne linje indtil den nævnte ydre ringforbindelse i København.

Som det har været tilfældet ved forelæggelsen af de foregående års forslag til love om visse hovedlandeveisstrækninger, skal jeg give det høje ting en oversigt over, hvor langt vi nu er kommet med hensyn til gennemførelsen af det ved vejplanlægningen forudsatte motorvejsnet over hele landet.

I oktober 1970 blev den nye motorvejsbro over Lille-Bælt med de umiddelbart tilsluttende motorvejsanlæg åbnet for trafik, og tidligere er motorvejsstrækningen i Jylland fra Fredericia landevej til hovedlandevej A 10 nord for Kolding taget i brug. Der er således nu en samlet motorvejsforbindelse fra Gribsvad på Fyn til Bramdrupdam nord for Kolding. Motorvejsstrækningen fra Korsebjerg vest for Odense til Gribsvad forventes taget i brug i efteråret 1971.

Anlægsarbejderne på omfartsvejen vest om Randers fortsættes, og denne motorvejsstrækning forventes at kunne åbnes for trafik i 1972.

I Ålborgområdet forventes motorvejssystemet i tilknytning til Limfjordstunnelen at være færdiganlagt i 1972.

Forberedelserne til påbegyndelse af de næste anlægsetaper af den nord-sydgående motorvej i Jylland er i gang. Det drejer sig dels om strækningen Bramdrupdam-Harte, hvorom der blev vedtaget anlægslov i folketingssamlingen 1968-69, og endvidere om strækningerne Harte-Christiansfeld og Horsens-Stavtrup, hvorom der i sidste folketingssamling blev vedtaget anlægslov. I øvrigt fortsætter arbejdet med projekteringen af yderligere strækninger af den jyske motorvej. Som et vigtigt led i dette arbejde indgår de regelmæssige forhandlinger med repræsentanter for de pågældende kommunale råd og disses vejteknikere, der finder sted i de 4 jyske regionsudvalg, som er oprettet efter aftale med de kommunale råd. Efter gennemførelsen af kommunalreformen pr. 1. april 1970 er regionsudvalgenes sam-